

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 15/05-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť S. R., bytom D. S., toho času v Ústave na výkon väzby L., zastúpeného advokátom JUDr. F. Č., T., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Ntv-II 17/2004 z 23. septembra 2004, ktorým bola predĺžená jeho väzba do 10. augusta 2005, a takto

rozhodol:

Sťažnosť S. R. odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. novembra 2004 doručená sťažnosť S. R., bytom D. S., toho času v Ústave na výkon väzby L. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 23. septembra 2004 sp. zn. 3 Ntv II 17/2004, ktorým bola predĺžená jeho väzba do 10. augusta 2005.

Sťažovateľ na výzvu ústavného súdu sťažnosť doplnil len predložením splnomocnenia pre advokáta a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

V sťažnosti sťažovateľ uviedol:

„Dňa 23. septembra 2004 NS SR rozh. 3 Ntv II 17/2004 vyhovel NS SR návrhu JUDr. I. na predĺženie väzby na maximálnu lehotu do 10. augusta 2005. Podstatou odôvodnenia tohto rozhodnutia je údajne zistená obtiažnosť veci, pre ktorú ju nebolo možné objektívne ukončiť.

Nezákonným konaním a nespôsobilosťou sudcu JUDr. S. a jeho senátu sa rozhodnutie NS SR vôbec nezaoberá, hoci pravda je taká, že logicky je objektívne iba také zistenie a konštatovanie, že jednoznačne nebolo možné vec ukončiť pre nezákonné konanie JUDr. S., ktorý od 11. septembra 2002 študoval spis do 16. septembra 2003, t. j. vyše roka, a potom do 7. apríla 2004 falšoval spis, bol zaujatý a nestrannosť porušil, za čo bol vylúčený. Suma sumárum: JUDr. S. spôsobil prieťah konania od 11. septembra 2002 do vylúčenia z veci dňa 7. apríla 2004 čo je 569 dní! (...)

Zo skôr uvedených dôvodov na základe uvedených skutočností a dôkazov navrhujem, aby ÚS SR vo veci rozhodol nasledovne:

1. NS SR porušuje právo S. R. na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na slobodu a bezpečnosť zaručené čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a to tým, že neobjektívne zdôvodňuje konečné rozhodnutie o maximálnej lehote väzby S. R., na základe čoho ÚS SR ruší rozhodnutie 3 Ntv II 17/2004 a prikazuje NS SR obnoviť stav pred porušením vyššie uvedených práv a slobôd. NS SR je povinný vec znovu prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní je viazaný právnym názorom ÚS SR.

2. NS SR je povinný do 15 dní od vydania nálezu uhradiť trovy právnenému zástupcovi v konaní pred ÚS SR. “

II.

Trestné stíhanie sťažovateľa začalo 10. augusta 2000, keď voči nemu vyšetrovateľ Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Trnave uznesením č. k. KÚV-15/01-TT-99 podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku vzniesol obvinenie za účastníctvo k trestnému činu vraždy podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 219 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a iné.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Trnava z 11. augusta 2000 sp. zn. Tpr 90/00 z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 2 Trestného poriadku. Najvyšší súd jeho väzbu predĺžil nad dva roky uznesením z 13. mája 2002 sp. zn. Ntv-7/02 do 30. septembra 2002, uznesením z 24. septembra 2002 sp. zn. Ntv-II 98/2002 do 10. augusta 2003 a uznesením zo 6. augusta 2003 sp. zn. Ntv-II 86/03 do 10. februára 2004. Uznesením najvyššieho súdu z 23. septembra 2004 sp. zn. 3 Ntv-II 17/2004 mu bola predĺžená väzba do 10. augusta 2005.

Na sťažovateľa bola 11. septembra 2002 krajskému súdu podaná obžaloba za účastníctvo na trestnom čine vraždy podľa § 10 ods. 1 písm. c) a § 219 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, za spolupáchateľstvo trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 9 ods. 2 a § 185 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za spolupáchateľstvo trestného činu vraždy podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. a) Trestného zákona a za trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 písm. a) a b) a ods. 4 písm. b) Trestného zákona.

V napadnutom uznesení najvyššieho súdu sa v odôvodnení uvádza:

„Predseda senátu Krajského súdu v Trnave podal dňa 13. septembra 2004 (deň doručenia písomnosti) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky návrh na predĺženie lehoty trvania väzby oboch menovaných obžalovaných a žiadal, aby táto bola v súlade

s ustanovením § 71 ods. 2 Tr. por. u C. R. predĺžená do 23. júna 2005 a u S. R. do 10. augusta 2005, teda u oboch na maximálne päťročné lehoty trvania väzby.

Návrh odôvodnil tým, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. apríla 2004, sp. zn. 5 To 31/2004, bol celý dovtedy rozhodujúci senát Krajského súdu v Trnave vylúčený z vykonávania úkonov predmetného trestného konania a neskôr, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. mája 2004, sp. zn. 5 Ndt 10/2004, bol z vykonávania rovnakých úkonov v tejto veci vylúčený aj ďalší predseda senátu Krajského súdu v Trnave.

Trestný spis bol krajskému súdu vrátený dňa 26. mája 2004 a po pridelení veci ďalšiemu senátu bol tento predložený dňa 21. júna 2004 Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na konanie o podnete k podaniu sťažnosti pre porušenie zákona, odkiaľ bola späť prvostupňovému súdu doručená dňa 13. septembra 2004.

Svoj názor oprel predseda senátu krajského súdu o potrebu vykonania celého nového dokazovania, ktorému musí predchádzať príprava hlavného pojednávania s tým, že ide o rozsiahlu a závažnú trestnú činnosť so znakmi organizovaného zločinu, pričom prepustením oboch obžalovaných z väzby na slobodu by došlo k zmareniu či podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal spisový materiál a zistil, že sú splnené podmienky na predĺženie lehoty trvania väzby u oboch obžalovaných v zmysle ustanovenia § 71 ods. 2 Tr. por. v plnej zhode s dôvodmi návrhu predsedu senátu Krajského súdu v Trnave.

Podľa § 71 ods. 2 Tr. por., väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť najvyšší súd a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov.

Zo spisového materiálu je zrejmé, že obaja obžalovaní sú dôvodne postavení pred súd a že sú stíhaní pre obzvlášť závažné trestné činy. Dôvody väzby oboch obžalovaných trvajú v nezmenenom rozsahu, tak ako boli zistené v uvádzaných rozhodnutiach. Predmetná

trestná vec je rozsahom a obtiažnosťou náročná, skutkovo aj dôkazne zložitá a nebolo ju možné doposiaľ skončiť z objektívnych dôvodov.

Po vyhlásení uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. januára, sp. zn. 1 Ntv II 1/2004 senát 1 T Krajského súdu v Trnave kontinuálne konal do dňa 7. apríla 2004, kedy uznesením, sp. zn. 5 To 31/2004 Najvyšší súd Slovenskej republiky vylúčil celý dovtedy činný senát z vykonávania úkonov predmetného trestného konania. Dňa 14. mája 2004 uznesením, č. k. 5 Ndt 10/2004-1365 Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 31 ods. 1 Tr. por. vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania aj ďalšieho predsedu senátu súdu prvého stupňa; spisový materiál bol doručený súdu prvého stupňa 26. mája 2004.

Opatrením predsedu Krajského súdu v Trnave, spr. 417/04 (č. l. 1373 spisu) došlo v dôsledku toho až k zmene v rozvrhu práce tohto súdu a vec bola ďalšiemu senátu pridelená 9. júna 2004.

Dňa 15. júna 2004 si kompletný spisový materiál vyžiadalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a späť ho doručilo až 13. septembra 2004, kedy ho obratom s predmetnou žiadosťou predložil predseda senátu krajského súdu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, čím došlo k zachovaniu lehoty uvedenej v ustanovení § 71 ods. 4 Tr. por.

Vzhľadom na rozsah a charakter trestnej činnosti a osoby oboch obžalovaných reálne hrozí, že v prípade ich prepustenia z väzby na slobodu môže dôjsť k zmareniu, resp. k podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania, ako tento vymedzuje ustanovenie § 1 ods. 1 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s prihliadnutím na všetky vyššie uvedené okolnosti preto rozhodol o predĺžení lehoty trvania väzby oboch obžalovaných tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.“

III.

1. Porušenie svojich práv podľa čl. 5 a čl. 6 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že najvyšší súd v napadnutom uznesení „*neobjektívne zdôvodňuje konečné rozhodnutie o maximálnej lehote väzby...*“

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zdôrazňuje aj to, že podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný návrhom na rozhodnutie vo veci samej. Môže teda konať len o porušení tých práv, ktorých porušenie namieta sťažovateľ. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom. Právny zástupca sťažovateľa predložil ústavnému súdu napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ale žiadnym spôsobom nedoplnil alebo nezmenil obsah pôvodnej sťažnosti podanej priamo sťažovateľom 4. novembra 2004. Preto ústavný súd rozhodoval o tom návrhu na rozhodnutie, ktorý vyplynul z pôvodnej sťažnosti samotného sťažovateľa.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Skúmal pritom, či má na prerokovanie sťažnosti právomoc, či má sťažnosť všeobecné a osobitné náležitosti podľa § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde a či nie je zjavne neopodstatnená.

V súvislosti s odmietnutím sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podanej proti rozhodnutiu všeobecnému súdu ústavný súd zastáva názor, že o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti podľa konštantnej judikatúry pôjde vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, prípadne z dôvodov, ktoré spočívajú v osobitnostiach konania pred všeobecným súdom. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považuje ústavný súd takú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 74/02).

2. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe vrátane konania a rozhodovania trestného súdu

o predĺžení väzby, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Ústavný súd v tomto smeru poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 dohovoru rozhodnutím najvyššieho súdu o predĺžení jeho väzby, teda takým rozhodnutím všeobecného súdu, na ktoré sa čl. 6 dohovoru vecne nevzťahuje. Preto je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená, pretože neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím o predĺžení väzby a namietaným porušením označeného článku dohovoru.

3. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom (Trestným poriadkom): zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Z tohto článku vyplýva aj to, že každá osoba, ktorá je vo väzbe, má právo na to, aby sa každé rozhodnutie o väzbe (aj o predĺžení väzby) odôvodnilo v súlade s § 134 ods. 2 Trestného poriadku a v súlade aj s ostatnými ustanoveniami tohto zákona upravujúcimi trvanie väzby. Len taký postup väzobného súdu vylučuje ľubovôľu pri rozhodovaní o takej závažnej otázke, akou je obmedzenie osobnej slobody kvôli účelu Trestného poriadku vyjadreného v § 1. Odôvodnenie musí presvedčivo odpovedať na otázku, prečo je záujem na riadnom objasnení trestnej činnosti a dosiahnutí účelu trestného konania silnejší než záujem na osobnej slobode jednotlivca.

Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že podstatným dôvodom na predĺženie väzby na maximálnu dobu piatich rokov je to, že

uznesením najvyššieho súdu zo 7. apríla 2004 sp. zn. 5 To 31/2004 bol celý dovtedy rozhodujúci senát Krajského súdu v Trnave vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania a neskôr uznesením najvyššieho súdu zo 14. mája 2004 sp. zn. 5 Ndt 10/2004 bol z vykonávania rovnakých úkonov v tejto veci vylúčený aj ďalší predseda senátu Krajského súdu v Trnave. K týmto rozhodnutiam najvyššieho súdu o vylúčení senátu, resp. predsedu senátu došlo, ako to vyplýva z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu zo 7. apríla 2004 sp. zn. 5 To 31/2004, na základe námietky aj sťažovateľa. V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa § 219 ods. 2 Trestného poriadku ak sa zmenilo zostavenie senátu, musí byť hlavné pojednávanie vykonané znovu. Tento príkaz obsiahnutý v Trestnom poriadku je pokynom na zopakovanie všetkých úkonov trestného súdu na hlavnom pojednávaní v podstate v nezmenenom rozsahu ako pred zmenou senátu.

Najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí o predĺžení väzby vyrovnal aj s ostatnými otázkami rozhodujúcimi pre ďalšie trvanie väzby, t. j. so závažnosťou trestnej činnosti sťažovateľa, existenciou väzobných dôvodov, ktoré pretrvávajú, a napokon ohľadom týchto okolností dospel k záveru, že: *„Vzhľadom na rozsah a charakter trestnej činnosti a osoby oboch obžalovaných reálne hrozí, že v prípade ich prepustenia z väzby na slobodu môže dôjsť k zmareniu, resp. k podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania, ako tento vymedzuje ustanovenie § 1 ods. 1 Tr. por.“*

Ústavný súd vychádzajúc z námietok sťažovateľa dodáva, že je pravdou, že došlo aj k nečinnosti príslušného trestného súdu v dôsledku nečinnosti predsedu senátu, ale túto nečinnosť by mohol sťažovateľ napádať v konaní pred ústavným súdom len iným obsahom sťažnosti a návrhom na rozhodnutie vo veci samej. Pri predĺžení väzby na maximálnu dobu preto mohlo byť rozhodujúce len to, že k vylúčeniu senátu a predsedu senátu došlo z dôvodov, na ktorých sa podieľal aj sťažovateľ, a táto skutočnosť objektívne vyvolala potrebu zopakovať celé dovtedy vykonané hlavné pojednávanie.

Preto treba prijať záver, že medzi uznesením najvyššieho súdu, o ktorom sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd *„neobjektívne zdôvodňuje konečné rozhodnutie o maximálnej lehote väzby“*, a preto porušuje čl. 5 dohovoru (sťažovateľ namieta porušenie celého článku, avšak

zjavne ide o jeho prvý odsek), a označeným článkom dohovoru niet žiadnej takej spojitosti, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť porušenie tohto článku dohovoru.

Opierajúc sa o dôvody sťažnosti, obsah napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o vylúčení senátu a predsedu senátu ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť je aj v časti, v ktorej namieta porušenie práva podľa čl. 5 dohovoru, zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. Odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu znamenalo, že ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu jeho práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2005